

DIALOG Z TRADYCJĄ

TOM V
JĘZYKOWE DZIEDZICTWO
KULTURY MATERIALNEJ

pod redakcją naukową
Ewy Młynarczyk
i Ewy Horyń

Collegium Columbinum
Kraków 2016

Rada Naukowa Serii Dialog z Tradycją
prof. dr hab. Stanisław Koziara – przewodniczący (Kraków)
dr hab., prof. UP Ewa Młynarczyk – z-ca przewodniczącego (Kraków)
prof. dr hab. Kazimierz Ożóg (Rzeszów)
doc. dr hab. Jana Raclavská (Ostrawa, Czechy)
prof. dr hab. Maria Skab (Czerniowce, Ukraina)
prof. dr hab. Bogusław Skowronek (Kraków)
prof. dr hab. Anna Tyrpa (Kraków)
prof. dr hab. Bogdan Walczak (Poznań)
prof. dr hab. Aleksander Wilkoń (Katowice, Neapol)

Recenzenci tomu V

dr hab., prof. UZ Magdalena Hawrysz (Zielona Góra)
dr hab., prof. IJP PAN Krystyna Kowalik (Kraków)
dr hab., prof. UR Bożena Taras (Rzeszów)
prof. dr hab. Maria Wojtyła-Świerżowska (Kraków)

Redaktor Wydawnictwa: Elżbieta Białoń
Redaktor techniczny: Jacek Zaryczny

Wydanie publikacji dofinansował Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie

© Uniwersytet Pedagogiczny
im. Komisji Edukacji Narodowej, Kraków 2016
© Collegium Columbinum, Kraków 2016

Wydawca
Collegium Columbinum
31-831 Kraków, ul. Fatimska 10, tel./fax: (+48) 12 641-42-54
32-720 Nowy Wiśnicz, Zamkowa 10 (*Palais Valdolfo*)
tel./fax: (+48) 14 685-54-65
www.columbinum.com.pl
columbinum@columbinum.com.pl • i-ksiegarnia@columbinum.com.pl

ISBN 978-83-7624-184-5

Spis treści

Słowo od Redaktorów	9
LEKSYKA	
RENATA DŹWIGOŁ Nazwy z zakresu kultury materialnej motywowane pojęciami z zakresu kultury duchowej	15
EWA HORYŃ Źródła do dziejów leksyki górnictwa solnego w Polsce	35
IRENA JAROS Świat zwierząt odzwierciedlony w ludowych nazwach narzędzi i ich części	49
JÓZEFA KOBYLİŃSKA Nazwy materialnych powinności rodzinnych w XVI-XVIII w. (na przykładzie Ksiąg gromadzkich wsi Kasina Wielka)	61
KATARZYNA KONCZEWSKA Zapóżyczenia polskie w białoruskich gwarach Grodzieńszczyzny z zakresu kultury materialnej	79
ANNA KOSTECKA-SADOWA Zapóżyczenia wschodniosłowiańskie w zakresie nazw odzieży w gwarach polskich	97
PAWEŁ KROKOSZ Terminologia warzelnictwa rosyjskiego (do końca XIX w.) – zarys problematyki	115
JOLANTA MIGDAŁ Nazwy rzemieślników w szesnastowiecznym języku polskim na podstawie <i>Słownika polszczyzny XVI wieku</i>	131
ANNA PIOTROWICZ MAŁGORZATA WITASZEK-SAMBORSKA Leksyka odzieżowa w <i>Słowniku frazeologicznym</i> Henryka Gallego i Antoniego Krasnowolskiego – uwagi wstępne	143
KATARZYNA SICIŃSKA Nazwy związane z pożywieniem w XVII- i XVIII-wiecznych listach autorów z Kresów Południowo-Wschodnich	163

SYLWIA SOJDA	
Działalność usługowa w leksyce słowackiej – kiedyś i dziś	191
ALEKSANDER ZAJDA	
Dawne testamenty jako źródła do dziejów słownictwa z dziedziny kultury materialnej	203
JOWITA ŻURAWSKA-CHASZCZEWSKA	
Słownictwo związane z handlem jako element językowej kreacji świata w powieści <i>Krewni</i> Józefa Korzeniowskiego	229
FRAZEOLOGIA I PAREMIOLOGIA	
RENATA BURA	
Status społeczny i materialny Łużyczan utrwalony w górnołużyckiej paremiologii	251
MAGDALENA BŁASZAK	
Macedońska frazeologia związana z pożywieniem	261
KATARÍNA DUDOVÁ	
Príslovie <i>Bez práce nie sú koláče</i> v súčasnej slovenskej kultúre	273
URSZULA KOLBEROVÁ, JANA RACLAVSKÁ	
„Złodziejstwo” w dziewiętnastowiecznych zbiorach polskich i czeskich przysłów	287
EWA MŁYNARCZYK	
Czy rzemieślnik może być artystą? – stabilizacja połączeń wyrazowych utrwalających stereotyp rzemiosła i rzemieślnika we współczesnych przekazach medialnych	299
EVA MRHAČOVÁ	
Lexikální analýza západoslovanských parémií a rčení	317
MACIEJ RAK	
Pasterstwo owiec w gwarowej frazematyce Podhala (na tle kulturowym)	333
ELŻBIETA SKORUPSKA-RACZYŃSKA	
<i>Kupić, nie kupić, potargować można...</i> O kupiectwie, handlu i wymianie towarowej w przysłowiaach polskich dawnych i współczesnych	345
ROMAN SLIWKA	
Czeskie frazeologizmy z pola tematycznego JEDZENIE w konfrontacji z frazeologizmami polskimi i słowackimi	363
KATARZYNA SMYK	
<i>Co się włoży do woza, to się i wiezie.</i> Obraz fury w polskich przysłowiaach	375
BOGDAN WALCZAK	
Refleksje na marginesie motywacji tradycyjnych związków frazeologicznych	399

WŁODZIMIERZ WYSOCZAŃSKI

Rzemiosło i rzemieślnik we frazeologii i w paremiologii słowiańskiej 407

OBRAZY KULTURY MATERIALNEJ

KATARZYNA GRUDZIŃSKA

Dziedzictwo kultury w myśli dydaktycznej dwudziestolecia międzywojennego 425

KAZIMIERZ SIKORA, KAMIL GOŁDOWSKI

„Pożegnanie z rolą” 441

ELŻBIETA SOLAK

Strój grecki, strój turecki, strój bułgarski – o systemie mody schyłku imperium osmańskiego (narracje bułgarskie) 455

IWONA STECZKO

Staropolskie inskrypcje na dzwonach w kościele Mariackim w Krakowie jako świadectwa kultury duchowej i materialnej 467

HALINA WIŚNIEWSKA

Cnotliwa i niecnotliwa aktywność zawodowa kobiet w czasach saskich (*Mownik* Michała A. Troca a wiersze Elżbiety Drużbackiej) 481

BEATA ZIAJKA

Sposób percypowania roślin ze względu na ich cykl rozwojowy w języku mieszkańców wsi 503

EWA ŻMUDA

Jak mieszkały zakonnice w XVIII w.? O nazwach pomieszczeń i sprzętów w klasztorze benedyktynek staniąteckich 515